

Сазонова Ю. О.,
канд. наук із соц. комунік.,
старший викладач кафедри журналістики
Українського гуманітарного інституту (м. Буча)

УДК 007:378.147:001.895

Використання інноваційних технологій у вищому навчальному закладі (на прикладі викладання дисципліни «Технічні засоби медійного виробництва» в Українському гуманітарному інституті)

Мета дослідження: визначити шляхи оптимізації навчального процесу підготовки студентів спеціальності «Журналістика» на прикладі викладання фахових дисциплін.

Методи: традиційно-педагогічний (застосовується педагогічне спостереження, вивчення й узагальнення педагогічного досвіду, добір та систематизація першоджерел, розгляд продуктів діяльності студентів); метод моделювання (який використовується для вияву та класифікації запропонованих інноваційних технологій), метод прогнозування (завдяки якому визначається накопичений медіазнавцями педагогічний досвід та робляться поточні припущення щодо продуктивності різних інноваційних технологій).

Головні результати та висновки: у результаті дослідження окреслено основні чинники ефективності навчального процесу, визначено основну мету та завдання журналістської освіти, розкрито причини колізії медіаосвіти та практичної діяльності та запропоновано перспективи її подолання, визначено інноваційні технології, що здатні підвищити продуктивність медіаосвіти, запропоновано види практикуму, що може застосовуватися в дисципліні «Технічні засоби медійного виробництва». Запропоновано та схарактеризовано інноваційні технології, доцільні при викладанні фахової дисципліни «Технічні засоби медійного виробництва»; визначено та описано основні види практикуму, що може застосовуватися в межах предмету «Технічні засоби медійного виробництва»; систематизовано загальні інноваційні технології, що здатні підвищити продуктивність медіаосвіти.

Ключові слова: медіаосвіта; навчальний процес; універсальний журналіст; інноваційні технології; практикум.

Вступ. Медіаосвіта є одним з актуальних питань соціальних комунікацій. Журналістська освіта в добу новітніх інформаційних технологій потребує значної модернізації, використання інновацій у підготовці кваліфікованих кадрів для мас-медіа. Як відзначає професор МДУ ім. Ломоносова Я. Засурський, журналістика сьогодні переживає зміни, які вимагають нових підходів і в журналістській освіті [1]. Сьогодні нагальною є проблема відірваності теорії від практики в журналістській освіті. Радянські методи навчання журналістиці втратили свою ефективність та дієвість, тому для створення конкурентоздатного фахівця з медіакомунікацій необхідно значним чином оптимізувати навчальний процес у вищій школі, забезпечити максимальну продуктивність та ефективність навчання.

Кожна навчальна дисципліна напряму під-

готовки «Журналістика» має свій предмет, свої завдання та цілі, характерні риси, тому варто в навчальному процесі використовувати лише загальні інноваційні технології, а й такі технології, що будуть ефективними саме для конкретної навчальної дисципліни. Доктринерство, затеоретизованість навчальних дисциплін не актуальні. Важливим є симбіоз теорії і практики, введення практичних елементів до навчальних дисциплін.

Мета статті – запропонувати вдосконалення процесу підготовки працівників мас-медіа у вищій школі на прикладі викладання навчальної дисципліни «Технічні засоби медійного виробництва».

Завдання:

- окреслити основні чинники ефективності навчального процесу;
- розглянути основну мету та завдання журналістської освіти;

- розкрити причини поєднання медіаосвіти та практичної журналістської діяльності;
- визначити загальні інноваційні технології, що здатні підвищити продуктивність навчального процесу майбутніх журналістів та ефективність викладання фахових предметів;
- визначити доцільні інноваційні технології для викладання навчальної дисципліни «Технічні засоби медійного виробництва»;
- визначити основні види практикуму, що можуть застосовуватися в межах предмету «Технічні засоби медійного виробництва».

Теоретичне підґрунтя. Журналістську освіту розглядали російські медіадослідники – К. Баранова [2], Л. Землянова [3], Н. Кирилова [4], Л. Світич, А. Ширяєва [5], І. Фатєєва [6], Л. Шестеркіна [7], українські науковці – І. Михайлин [8; 9], В. Різун [10; 11], Н. Калашник [12], Г. Онкович [13; 14] тощо. Втім, у цих працях переважно розглянуто загальні інноваційні технології, однак до кожної дисципліни слід застосовувати як загальні, так і конкретні інноваційні методики та практичні елементи.

Деякі дослідники наголошують, що журналістська освіта має бути спрямована на адаптацію журналістів до потреб сучасних медій, до вимог медіаринку. Так, Ю. Шум наголошує, що «журналістика – професія жива, не академічна. ... Основа цієї професії – практика і досвід» [15, 5]. І. Михайлин зазначає: «завдання журналістської освіти полягають не в тому, щоб пристосувати студента до мінливого рельєфу сучасних інформаційних технологій, а в тому, щоб створити з нього особистість, виробити в ньому навички до продовження набуття знань і практичних ужиткових навичок» [9, 76]. На цьому наголошують також автори праці «Ідея університету. Антологія»: метою і соціальним завданням Університету (а отже й журналістської освіти) є, було і буде розвиток у студентів критичного творчого мислення, особистої ініціативності, здатності і прагнення до самоосвіти, тобто таких навичок та вмінь, які допоможуть їм гідно виконувати свою соціальну роль і знаходити способи реалізації в цьому мінливому світі [16]. В. Різун також підтримує цю ідею [10].

І. Михайлин один з параграфів своєї книги «Журналістська освіта і наука» цілком доречно називає «Екзистенційна колізія: журналістика – освіта» і підкреслює виникнення проблеми відірваності теорії від практики у підготовці медійних працівників. Медіа активно розвивають цю тему. Причому, за словами науковця, ця проблема характерна не лише

для українських ВНЗ, що забезпечують підготовку журналістів, але й для російських вишів. Дослідник наводить слова Р. Овсепяна про те, що один із найвизначніших центрів журналістської освіти на теренах СНД – факультет журналістики МДУ ім. Ломоносова – також звинувачують у відриві теорії від практики, дорікають у неправильному навчанні студентів-журналістів. Причини відірваності теорії від практики у журналістській освіті І. Михайлин вбачає в онтологічній площині і в різних інтенціях журналістики як практичної діяльності і медіаосвіти: «Колізія «журналістика, медіа – освіта, університет» – це екзистенційна колізія історії на даному етапі розвитку людства. У цих галузях духовної діяльності різноспрямовані вектори. Журналістика спрямована на примітивізацію, дилетантизацію, дебілізацію людства, а освіта – на його порятунок від цього, на подальший розвиток, на піднесення інтелектуальних можливостей окремої людини та людства в цілому. Тому в освіті й журналістики різні завдання й кінцева мета» [9].

Відірваність теорії від практики не можна пояснювати лише різними інтенціями медіаосвіти та журналістики як практичної діяльності. Проблеми криються набагато глибше. Так, Н. Калашник серед причин ситуації, що склалася в журналістській освіті, називає «брак кваліфікованих науково-педагогічних кадрів, які сполучали б у собі рівною мірою журналістський і педагогічний талант; недостатню технічну базу для освоєння виробничих технологій; нестачу баз практик, де журналісти-початківці могли б у реальному вимірі осягати основи журналістського фаху в класичному розумінні цього слова» [12].

Журналістика засадничо є практичною діяльністю, тому надзвичайно важливим завданням сучасного журналістикознавства є пошук балансу між теорією та практикою, шляхів більшого припасування теорії до практики. Адже проблема, на наш погляд, криється в тому, що випускники факультетів і кафедр журналістики приходять до мас-медіа зазвичай з гарною теоретичною підготовкою, але не вміють реалізувати свої знання на практиці. Саме тому сьогодні у навчальному процесі підготовки журналістів слід обов'язково використовувати інноваційні технології та практичні елементи, що мають в підсумку зменшити прірву між медіаосвітою та практичною журналістикою.

Аристотель поділяє всі науки на теоретичні (що характеризуються пошуком знання

заради самого знання) і практичні (пошук знання заради вдосконалення конкретного явища) [17]. Значна частина дисциплін, що викладаються майбутнім журналістам, трактуються як теоретичні, тобто в них немає практичного елемента, що і призводить до відірваності медіаосвіти від практичної журналістики. Натомість у медіаосвіті Великобританії «спроба встановити більш чіткі кордони між теорією і практикою в навчанні журналістів привела до того, що пропорція становить приблизно 20/80» [18]. Таким чином, журналістська освіта Великобританії спрямована на практичну підготовку.

Однією з причин, що сприяє поглибленню відірваності теорії від практики є те, що на факультетах журналістики існує спеціалізація (газетна чи телевізійна), як зокрема в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна, де відбувається розподіл на газетярів і телевізійників. Але у сучасну добу інформаційного суспільства, у добу конвергенції ЗМІ на ринку праці затребуваним є саме універсальний журналіст, який однаково успішно зможе працювати як у друкованих, так і у аудіовізуальних чи електронних медіях. За Є. Кесарійським, універсальний журналіст – це той, хто володіє відточеним пером, розбирається в основах верстки, може роздобути рекламу. Йому довіряють роль чергового редактора. Він всеосяжний [19]. Як відзначає К. Баранова [2], у провідних країнах світу (Великобританії, Іспанії) факультети журналістики націлені на підготовку універсального журналіста (*universal journalist*) – *cross-media trained journalist* (журналіст, що вміє готувати матеріали для різних медій, різних медіаплатформ) у Великобританії та *multi-skilling journalist* (журналіст, що вміє виробляти контент для різних медій) в Іспанії, що сприяє подоланню відірваності теорії від практики.

Методи дослідження. Для проведення дослідження використані такі методи: традиційно-педагогічний (педагогічне спостереження, вивчення й узагальнення педагогічного досвіду, добір та систематизація першоджерел, розгляд продуктів діяльності студентів); педагогічний експеримент (творчо-перетворювальний експеримент, що полягає в розробці гіпотези та пропонуванні конкретних інноваційних технологій для викладання предмета «Технічні засоби медійного виробництва» й використання цих технологій у педагогічній діяльності), метод прогнозування (для припущення щодо продуктивності тих чи тих інноваційних технологій).

Результати і обговорення. У процесі медіаосвіти варто враховувати два важливих фактори для продуктивного та дієвого навчального процесу: використання інноваційних технологій та реалізація симбіозу теорії з практикою. Використання інноваційних технологій забезпечить краще сприйняття та розуміння матеріалу студентами, зробить складний з першого погляду матеріал доступним, надасть навчальному процесу діалогічності та елементу гри. Поєднання теорії і практики, введення практичних елементів сприятиме становленню творчої особистості, що вміє критично мислити, екстраполяції студентських знань на реальні умови, реалізації знань, умінь та навичок фахових компетенцій на практиці, що здійснюється в межах конкретних предметів. Інноваційні технології здатні підвищити продуктивність навчального процесу та ефективність викладання фахових предметів на освітньому напрямі «Журналістика».

Спершу окреслимо загальні інноваційні технології, які є доцільними для підвищення ефективності та продуктивності навчання.

1. У медіаосвіті варто застосувати т'юторство, що сприятиме результативності навчального процесу.

Термін «tutor» походить від латинського *tuceri* – «захищати, оберігати, піклуватися». Завдяки т'юторству можна підвищити загальний рівень групи і рівень конкретних студентів-журналістів. Адже на слабого студента буде чинитися подвійний вплив. По суті, т'юторство являє собою систему наставництва сильнішого студента (студента-відмінника) щодо слабого студента, внаслідок чого підвищується рівень обох.

Ідея т'юторства починає формуватися ще у «Великій дидактиці» Я. Коменського, який зазначає: «Усе, що засвоєно, у свою чергу має бути передано іншим і для інших. Якнайбільше питати, запитане – засвоювати, тому, що засвоїв – навчати. Ці три правила дають можливість учневі перемагати вчителя» [20]. На думку Я. Коменського, викладач зможе ефективно працювати лише в тому випадку, якщо буде займатися не окремим учнем, але розділить всіх учнів на маленькі групи, на чолі кожної поставить т'ютора. На погляд автора «Великої дидактики», сама організація масового навчання передбачає взаємодію учнів, і без цієї умови вона попросту немислима.

Автор статті «Т'юторство» наголошує: «той факт, що для оволодіння знанням, чесною або вмінням обов'язково потрібно, щоб учень побував у «шкурі» вчителя, сам викладав

комусь, наставляв когось в чесноті, прищеплював вміння. У школах Спарти кожен отрок, що пройшов курс навчання, присвячував два роки навчання молодших. Вважалося, що молодші набувають в особі наставників не тільки вчителів, але головне – надійний захист, підтримку старшого друга. Самі тьютори відточували свої знання і здібності, вчилися соціальної, цивільної відповідальності за довірених їм учнів» [21]. За свідченням авторів цієї праці, факти відродження системи навчання і виховання, заснованої на співпраці учнів, зустрічаються в різних культурах практично в усі часи.

Принцип співробітництва учнів у процесі навчання був одним з чотирьох великих принципів конфуціанської педагогіки, яка стверджувала, що навчання на самоті без товаришів обмежує світогляд і знижує рівень пізнання. Ідентична система культивувалася в середньовічній Англії.

Система тьюторства є ефективною тому що:

- тьютори – товариші, їм завжди легше поставити запитання;
- тьютори – зразки (вже домоглися деяких успіхів у навчанні);
- тьютори завжди намагаються зробити курс цікавішим, оскільки знають, що може зацікавити однолітків;
- тьютори ставляться до виконуваних робіт з підвищеною відповідальністю, оскільки бояться втратити репутацію перед викладачем.

Якщо застосовувати цю систему у навчанні студентів-журналістів, то тут можна приставити одного тьютора до трьох під'юторних (хоча у Я. Коменського і у Берклі практикувалося приставлення до одного тьютора десяти під'юторних). Проте така система може спрацювати лише в тому випадку, якщо і тьютори, і під'юторні будуть членами однієї академічної групи.

2. Запровадження «курсу відеолекцій» на додачу до традиційних для ефективнішої підготовки студентів до практичних (семінарських) занять та контрольних-модульних робіт.

Т. Нікітіна відзначає: «Види пам'яті розрізняються за ознакою модальності (зорова, слухова тощо), при цьому важливо відзначити, що рідко всі ці види пам'яті розвинені рівною мірою, зазвичай, краще якийсь один із них. Тому корисно з'ясувати, яка пам'ять – зорова, слухова або рухова – більшою мірою розвинена у конкретної людини, і свідомо намагатися «розмовляти» з пам'яттю зручною для неї мовою. Найбільш глибоко ця проблема пов'язана з успішністю навчання» [22, 8].

Студенти теж поділяються на візуалів (у яких спостерігається переважне домінування зорової модальності) та аудіалів (у яких превалює слухова модальність). Тому курс відеолекцій, який буде доповненням до основного матеріалу лекційних занять, зробить процес навчання ефективнішим, оскільки віртуальний інтерперсональний, міжособистісний діалог викладача зі студентом сприйматиметься краще. Головним має стати зведення важкої мови підручників, з їх складним для сприйняття термінологічним апаратом і тезаурусом, до зрозумілого, захопливого, артистичного викладу матеріалу в жанрі лекції з використанням елементів діалогу.

3. Використання різних типів гри як форми проведення семінарських занять.

Зазвичай викладачі ставляться до певної дисципліни з академічною серйозністю, ігноруючи важливість гри. Це відбувається через те, що гра розуміється як недоречна для навчального процесу. Насправді гра є соціокультурним феноменом, а ігровий елемент міститься в усіх сферах життя людства. Поняття гри виступає певною конституційною ознакою, певною домінантою, через яку філософ Й. Гейзінга трактує всю культуру, відзначаючи «ігровий характер культурного життя визнаний усіма» [23, 14]. Й. Гейзінга вміщає в «ігровий простір» юриспруденцію, війну, мудрість, науку та різні види мистецтва (літературу, музику, живопис). Важливим тут є думка про те, що гра перетворюється на серйозне, до того ж гра здатна повністю поглинути людину. До того ж грі властивий змагальний характер.

Тому цілком доречним виявляється вміщення в ідентичний ігровий простір і журналістської освіти. Тобто йдеться про використання ігрових методик чи деяких видів гри на практичних (семінарських) заняттях. Таким чином, гра буде змістовою формою, що нестиме ідейно-сміслову навантаження, сприятиме реалізації соціально-педагогічної функції. Про важливість використання ігрових прийомів, узгоджених з предметом, який викладається, свідчить відомий дослідник Пі Лефрансуа у праці «Прикладна педагогічна психологія» [24].

Одним з найцікавіших та дієвих видів гри, яка може бути запроваджена на семінарських заняттях, є брейн-ринг, де студенти зможуть продемонструвати командність, швидкість мислення, загальний інтелект і рівень підготовки за конкретними темами. Такий вид гри передбачатиме поділ студентів на дві команди з рівною кількістю гравців і правила

телевікторини «Брейн-ринг», запровадженої В. Ворошиловим у 1988 р. Можна практикувати на семінарських заняттях і таку відому гру як «Найрозумніший». Специфіка таких ігор виявлятиметься в тому, що вони матимуть суто журналістичнознавчий характер. Проведення семінарських занять у формі гри буде для студента ефективним мотиваційним чинником. Важливим компонентом гри на семінарських заняттях може бути розгадування студентами кросвордів та сканвордів на тему семінарського заняття, що має стати об'єктивнішим оцінюванням рівня знань студентів, ніж традиційне тестування. Ігрова технологія сприятиме емоційному сприйманню змісту навчання студентом, поглибить мотивацію.

Цікавою є практика кафедри теорії масових комунікацій Челябінського державного університету. Тут у навчальному процесі підготовки журналістів реалізуються такі ігри як «Немой свідетель», «Газетная утка в эфире», «Конференция псевдонимов», «Редакционный предбанник», «Выставка-продажа» [25].

Л. Александров вважає, що в журналістській освіті можна практикувати різні ігрові методики: «Це можуть бути індивідуальні чи командні «змагання», тренінги, інтелектуальні та емоційні ігри, монологічні і діалогічні форми (або їх комбінації), вільно організовані «рольові» ігри або «ділові ігри» з жорстко закріпленим статусом учасників» [25].

Ігри «Брейн-ринг» та «Найрозумніший» належать до інтелектуальних ігор. Л. Александров говорить про рольову гру як про одну з модифікацій, на основі якої ми виводимо ще одну інноваційну технологію – моделювання практичних ситуацій.

4. Моделювання практичних ситуацій. Цей різновид рольових ігор може бути важливим елементом набуття професійного досвіду.

Л. Александров виокремлює кілька моделей практичної ситуації: «Крім ролі «журналіста», учасникам надається можливість побути в ролі джерела інформації, героя публікації, колеги по редакції, порушника спокою в редакції, проблемного співрозмовника в інтерв'ю, співробітника офіційної прес-служби, мирового судді та інших умовних фігур» [25].

Тут важливим є не стільки сам результат, скільки психологічний досвід, який отримує студент внаслідок імпровізації конкретної ситуації, здобуття вміння виступати в різних соціальних ролях та іпостасях. Про важливість використання моделювання в медіаосвіті, зокрема в дисципліні «Журналістське розслідування», свідчить і Н. Калашник: «Результата-

тивними є ігрові стратегії, спрямовані на розвиток навичок спілкування в комунікативних моделях «журналіст – джерело інформації», «журналіст – антигерой розслідування», «журналіст – державний службовець» тощо. Таким чином відпрацьовуються знання правової бази діяльності журналіста, його емоційна і психологічна стійкість, журналістська принциповість» [12].

На основі моделювання практичних ситуацій та експериментування відбувається становлення особистості журналіста не лише як ретранслятора інформації, а як аналітика.

5. Візуалізація та унаочнення процесу навчання. Тобто не лише застосування мультимедійних технологій чи презентаційного викладу лекційного матеріалу, електронних підручників та словників, а й створення дидактичного матеріалу та пропонування якісних прикладів, взірців медіапродукту.

6. Проведення тренінгів з орієнтацією на дискусійні питання та спільний пошук відповідей. Робота в групах, колективне обговорення проблемних питань активізує творче та аналітичне мислення студентів, сприяє розвитку креативності. Як наголошує Г. Бевз, тренінгові форми навчання повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, до взаємодії [26]. Тренінгова технологія є доволі продуктивною в навчанні, оскільки перетворює студента з пасивного одержувача, споживача інформації, в активного учасника.

Важливо також враховувати індивідуальні, вікові та соціопсихологічні особливостей студентів, застосувати як диференційовано-груповий, так й індивідуальний підходи.

Метою дисципліни «Технічні засоби медійного виробництва» відповідно до інтенції виготовлення універсального журналіста є ознайомлення студентів з базовими технічними засобами медійного виробництва та різноманітними програмами створення медійного друкованого продукту (газети чи журналу), основними прийомами та технікою відеозйомки, роботи з аудіо (для радіо і телебачення) та роботи зі світлом; вироблення у студентів вміння працювати з технічним обладнанням – відеокамерами, цифровими диктофонами, станціями нелінійного монтажу відео і аудіо, студійним ефірним обладнанням.

При викладанні фахової дисципліни «Технічні засоби медійного виробництва» (як для лекційних, так і для семінарських занять)

доцільними та ефективними, на нашу думку, є:

– використання різних типів гри, як форми проведення семінарських занять, зокрема пропонування студентам кросвордів та сканвордів на тему семінарського заняття щодо визначення основних термінів навчальної дисципліни.;

– створення розгорнутих мультимедійних презентацій на тему семінарського заняття, де студенти представляють власну точку зору;

– студентські (групові) дебати з відстоюванням власної позиції щодо проблемних питань курсу «Технічні засоби медійного виробництва», обговорення студентами найбільш успішного дизайну для того чи того типу масмедіа, композиції, монтажу, звукових ефектів тощо, конкретної радіо- або телепередачі, документального фільму, де викладач виступає модератором, шоуменом. Тут можливе застосування методу мозкового штурму. За О. Оніщенко [27]. Для реалізації методу слід розділити студентів на дві групи: на осіб з творчим складом розуму та осіб з критичним складом розуму, де перша група буде генерувати ідеї та оцінки, а друга – аналізувати та критикувати запропоновані ідеї. Ті ідеї, що встоять проти критики, сприйматимуться як підсумкова оцінка явища;

– групова робота студентів щодо створення газети (журналу), радіо- чи телепередачі. Такі групові завдання навчатимуть студентів роботі в колективі, створюватимуть атмосферу співробітництва, взаємодії, сприятимуть розвитку комунікаційних якостей та вміння працювати в команді задля реалізації успішного медіапроекту, демонструватимуть колективну творчість;

– унаочнення представленого на лекційних заняттях теоретичного матеріалу за рахунок відеоматеріалів, анімаційних фрагментів, що сприятиме підвищенню ефективності засвоєння знань студентами.

Основними видами практикуму, що може застосовуватися в межах предмета «Технічні засоби медійного виробництва», є:

1) проведення викладачами майстер-класів з програм Adobe PageMaker v.7.0, QuarkXPress Passport v.7.3, Adobe Illustrator CS3, Adobe InDesign CS3 та створення студентами друкованого медіапродукту, верстка макету газети чи журналу в одній із запропонованих програм.

Здійснення цього виду практикуму можливе за умов роботи у віртуальній редакції, зокрема мультимедійних аудиторій, обладнаних великими екранами, та наявності на

всій території ВНЗ безпроводного доступу до інтернету (Wi-Fi). Необхідна як демонстрація практичних навичок верстки, так і виявлення рівня креативності студентів, таланту митця, оскільки їм пропонується не лише зверстати газету, а продумати її бренд, логотип, гасло, концепцію та контент. Окрім того, виявляється рівень володіння відповідним термінологічним апаратом та його розуміння. Створюючи макет газети (графічний план), студенти мають продемонструвати розуміння таких категорій: службові засоби (вихідні відомості, колонтитули), розділові деталі, що виконують декоративно-видільно-роздільну функцію (пробіли, лінійки та різноманітні фігурні елементи – зірочки, ромбики, ліхтарики), композиція газети (конкретна розробка сюжетно-тематичного каркасу газети, оформлення полос та розворотів, установлення співвідношень бсягу, світла й тіні, кольорової гами, насиченість тонів і фарб, пропорції, масштаб, симетрія та асиметрія, контраст і нюанс, метр і ритм, конструкція полоси, конфігурація матеріалів), формат газети, її обсяг, формат полоси, формат і кількість текстових колонок, ілюстраційне оформлення номеру, шрифтове оформлення заголовків та тексту, методи виділення матеріалів (композиційний, графічний, комбінований), види подачі текстових матеріалів (добірка, «вікно», «підвал», «горище», «стояк», «розгортка», тематична сторінка), демонструють вміння пожвавити полосу, зробити композицію більш динамічною, знання різних видів верстки (брускова, горизонтальна, вертикальна, мішана, симетрична, асиметрична), що визначаються тематикою видання. Як влучно сказав О. Циганов [28], таким чином студенти вчаться бути режисерами газетного номеру.

У результаті відбувається гармонійне поєднання теорії і практики, студенти створюють власні оригінальні медіапродукти. Своє розуміння теоретичних канонів студенти демонструють у коментарях до газети, де подають аналіз технічного оформлення. Протягом 2012/2013 в межах дисципліни «Технічні засоби медійного виробництва» були створені інформаційні проекти студентів першого курсу напряму підготовки «Журналістика» Українського гуманітарного інституту зокрема: інформаційно-розважальна газета «Компас», культурно-просвітницькі ЗМІ «Культурний простор» та «Ритми серця», туристична газета «Подорожуючий», сімейна газета «Дружня сім'я», студентський журнал УПІ «Student's world» («Світ студента») тощо.

2) як практичний елемент у межах предмета «Технічні засоби медійного виробництва» студенти навчаються основним засадам роботи у цифрових мас-медіа. Завдяки тій потужній матеріально-технічній базі, що має Український гуманітарний інститут» (зокрема технології Wi-Fi на всій території навчального закладу та низці мультимедійних аудиторій), викладач має змогу наочно пояснити студентам основні механізми роботи в електронній журналістиці (як працювати з пакетами аудіо-та відеомонтажу, як побудувати роботу в конвергентній редакції);

3) важливим практичним елементом є можливість для студентів детально ознайомитися з основними засадами роботи на телебаченні: основні прийоми та технологія відеозйомки, робота з аудіовізуальними елементами та зі світлом. Студенти у межах курсу вчать працювати з мікрофоном, відеокамерами, цифровими диктофонами, студійним ефірним обладнанням. Реалізація цього практичного елемента на лекційних та семінарських заняттях можлива завдяки розміщенню на території Українського гуманітарного інституту сучасної студії всеукраїнського транснаціонального телеканалу «Надія – Норе Channel Ukraine». Навчання студентів здійснюється також на засадах тісної співпраці з операторами та режисерами телеканалу, які влаштовують студентам майстер-класи з відеозйомки, створення інформаційних сюжетів та монтажу.

Висновки. В навчальному процесі освітнього напрямку «Журналістика» необхідно використовувати інноваційні технології та практичні елементи, щоб досягти симбіозу теорії з практикою. Доцільною є не модель пристосування студента до сучасних інформаційних технологій, а створення Елітарної людини через реалізацію моделі навчання «вічного студента», виховання такої особистості, що здатна до самоосвіти й саморозвитку, вміє критично мислити, генерувати нові ідеї. Використання інноваційних технологій зробить навчальний процес цікавішим, жвавішим, багатограним, полегшить сприймання та запам'ятовування матеріалу, поглибить мотивацію опанування дисципліни студентами, сприятиме становленню творчої особистості, екстраполяції студентських знань на практичну діяльність, реалізації знань, фахових компетенцій у реальних «польових» умовах.

Список літератури

1. *Засурский Я. Н.* Журналистское образование в информационном обществе / Я. Н. Засурский //

Вестник Московского университета. Серия Журналистика. – 2006. – № 4. – С. 6-15.

2. *Баранова Е. А.* Процесс конвергенции СМИ и журналистское образование / Е. А. Баранова / Электронный журнал «Медиаскоп». – 2010. – № 1. // Режим доступа: <http://www.mediascope.ru/node/528>.

3. *Землянова Л. М.* Модернизация современного журналистского образования – значение научного опыта зарубежной коммуникативистики / Л. М. Землянова / Электронный журнал «Медиаскоп». – 2007. – № 1 // Режим доступа: <http://www.mediascope.ru/node/61>.

4. *Кириллова Н. Б.* Медиаобразование в эпоху социальной модернизации / Н. Б. Кириллова // Педагогика. – 2005. – № 5. – С.13-21.

5. *Свитич Л. Г., Ширяева А. А.* Проблемы подготовки журналистов (Итоги социологического исследования) / Л. Г. Свитич, А. А. Ширяева // Вестник Московского университета. Серия Журналистика. – 2003. – № 6. – С. 16-23.

6. *Фатеева И. А.* Практико-ориентированное обучение журналистике: традиции и перспективы / И. А. Фатеева / Электронный журнал «Медиаскоп». – 2008. – № 1 // Режим доступа: <http://www.mediascope.ru/node/82>.

7. *Шестеркина Л. П.* Современное журналистское образование: актуализация технологического компонента / Л. П. Шестеркина / Электронный журнал «Медиаскоп». 2011. – № 3 // Режим доступа: <http://www.mediascope.ru/node/889>.

8. *Михайлин І. Л.* Журналістика як всесвіт: вибрані медіадослідження / І. Л. Михайлин. – Х.: Прапор, 2008. – 512 с.

9. *Михайлин І. Л.* Журналістська освіта і наука: підручник / І. Л. Михайлин. – Суми: Університетська книга, 2009. – 336 с.

10. *Різун В. В.* Ідея журналістської освіти в контексті дискурсу про університет / В. В. Різун – Луцьк: Вежа, 2007. – 30 с.

11. *Різун В. В.* Проблеми і перспективи розвитку журналістської освіти в Україні початку ХХІ століття / В. В. Різун // Режим доступа: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1338>.

12. *Калашник Н. Б.* Використання інноваційних технологій у вищій школі (на прикладі викладання дисципліни «Журналістське розслідування») / Н. Б. Калашник // Режим доступа: <http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e.../kalashnyk.pdf>

13. *Онкович Г. В.* Медіаосвіта в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / Г. В. Онкович // Нові технології навчання. – 2010. – № 62. – С. 89-92.

14. *Онкович Г. В.* Технології медіаосвіти / Г. В. Онкович // Режим доступа: <http://www-podelise.ru/docs/17361/index-14775.html>

15. *Шум Ю. А.* Журналистское расследование: от теории к практике. – М.: «Галерея», 2002. – 164 с.

16. *Ідея Університету: Антологія / Упоряд. М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська.* – Львів: Літопис, 2002. – 304 с.

17. *Аристотель* Метафизика. Пер. А. В. Кубицкого / Аристотель – М.: Эксмо, 2006. – 608 с.

18. *Розвиток* журналістської освіти у Великобританії // Режим доступу: textprom.com/velikobr.html.

19. *Кессарийский* Э. Журналистский словарь / Э. Кессарийский. – Нижний Новгород, 2002. – 321 с.

20. *Коменский* Я., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И. Педагогическое наследие / Я. Коменский, Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, И. Песталоцци. – М.: Педагогика, 1989. – 416 стр.

21. *Тьюторство* // Режим доступу: www.taom.ru/main/ped_tutors.php.

22. *Никитина* Т. Б. Самоучитель по развитию памяти (техника скоростного запоминания) / Т. Б. Никитина. – М.: Международное Агентство «А. Д. & Т.», 2002. – 304 с.

23. *Хейзинга* Й. Homo ludens. В тени завтрашнего дня / Й. Хейзинга. – под. ред. Г. Тавризян. – М.: Прогресс-Академия, 1992. – 464 с.

24. *Ги* Лефрансуа Прикладная педагогическая психология. – СПб.: ПРАЙМ-ЕВРО-ЗНАК, 2005. – 416 с.

25. *Александров* Л. Г. Творческие «игровые» методики как инновации журналистского образования / Л. Г. Александров // Режим доступу: <http://journ.usu.ru/index.php/component/-content/article/401>

26. *Бевз* Г. М. Основні положення щодо проведення тренінгів / Г. М. Бевз, О. П. Главник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/598/>.

27. *Онщенко* О. В. Тренінг як інноваційна методика навчання в системі післядипломної педагогічної освіти / О. В. Онщенко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія. Педагогічні науки. – 2015. Вип. 132. – С. 106-109.

28. *Цыганов* О. В. Режиссура газетного номера / О. В. Цыганов. – М.: Мысль, 1968. – 188 с.

Надійшла до редколегії 30.07.17

Reference list

1. *Zasurskyi*, Ya. N. (2006), “Journalism education in the information society”, *Vestnyk Moskovskogo Unyversyteta. Seriya Zhurnalistyka* [Bulletin of Moscow University. Series Journalism], vol. 4, pp. 6-15.

2. *Baranova*, E. A. (2010), “The process of convergence of the media and journalism education”, *Elektronnyi Zhurnal Mediaskop* [Electronic Journal Mediaskop], vol. 1, available at: www.mediascope.ru/ (accessed 18 May 2015).

3. *Zemlianova*, L. M. (2007), “Modernization of contemporary journalism education - the value of scientific experience of communication science abroad”, *Elektronnyi Zhurnal Mediaskop* [Electronic Journal Mediaskop], vol. 1, available at: www.mediascope.ru/ (accessed 12 March 2015).

4. *Kirillova*, N. B. (2005), “Media education in the era of social modernization”, *Pedagogika* [Pedagogy], vol. 5, pp. 13-21.

5. *Svitich*, L. G. & *Shiryayeva*, (2003), “Problems of training of journalists (results of sociological

research)”, *Vestnik Moskovskogo Universiteta. Seriya Zhurnalistyka* [Bulletin of Moscow University. Series Journalism], vol. 6, pp. 16-23.

6. *Fateeva*, I. A. (2008), “Practice-oriented journalism education: traditions and perspectives”, *Elektronnyi Zhurnal Mediaskop* [Electronic Journal Mediaskop], vol. 1, available at: www.mediascope.ru/ (accessed 12 December 2015).

7. *Shesterkina*, L. P. (2011), “Modern journalism education: actualization of technological component”, *Elektronnyi Zhurnal Mediaskop* [Electronic Journal Mediaskop], vol. 3, available at: www.mediascope.ru/ (accessed 9 May 2015).

8. *Mykhailyn*, I. L. (2008), *Journalism as Universe: Selected Media Studies*, Prapor, Kharkiv, 512 p.

9. *Mykhailyn*, I. L. (2009), *Journalism Education and Research: a Textbook*, Universytetska knyha, Sumy, 336 p.

10. *Rizun*, V. V. (2007), *The Idea of Journalism Education in the Context of the Discourse on University*, Vezha, Lutsk, 30 p.

11. *Rizun*, V. V. (2015), “Problems and prospects of journalism education in Ukraine in the XXI century”, available at: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1338> (accessed: 19 April 2015).

12. *Kalashnyk*, N. B. (2012), “Using innovative technologies in higher education (for example, teaching of the discipline “Journalistic Investigation”)”, available at: <http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e.../kalashnyk.pdf> (accessed: 17 May 2015).

13. *Onkovych*, H. V. (2010), “Media education in Ukraine: current state and prospects for development”, *Novi Tekhnolohii Navchannia* [New Technologies of Training], vol. 62, pp. 89-92.

14. *Onkovych*, H. V. (2011), “Technologies of media education”, available at: <http://www-podelise.ru/docs/17361/index-14775.html> (accessed: 09 April 2015).

15. *Shum*, Ju. A. (2002), *Investigative Journalism: From Theory to Practice*, Galeriya, Moscow, 164 p.

16. *Zubrytska*, M., *Babalyk*, N. & *Rybchynska*, Z. (2002), *An Idea of University: An Anthology*, Litopys, Lviv, 304 p.

17. *Aristotel* (2006), *Metaphysics*, Eksmo, Moscow, 608 p.

18. “*Development of journalism education in the UK*”, available at: textprom.com/velikobr.html (accessed: 07 May 2015).

19. *Kessariyskiy*, E. (2002), *Journalistic Dictionary*, Nizhniy Novgorod, 321 p.

20. *Komenskiy*, Ja., *Lokk*, D., *Rousseau*, J.-J. & *Pestalozzi*, H. (1989), *Pedagogical Heritage*, Pedagogika, Moscow, 416 p.

21. *Tolyatti Administration Academy*, “*Tutoring*”, available at: www.taom.ru/main/ped_tutors.php (accessed: 18 March 2015).

22. *Nikitina*, T. B. (2002), *A Tutorial on Memory Improvement (High-Speed Reading Technique)*, Mezhdunarodnoe Agentstvo “A. D. & T.”, Moscow, 304 p.

23. *Huizinga*, J. (1992), *Homo Ludens. In the Shadow of Tomorrow*, Progress-Akademiya, Moscow, 464 p.

24. *Lefrancois, G.R.* (2005), *Applied Educational Psychology*, PRIME-EURO- ZNAK, St. Petersburg, 416 p.

25. *Aleksandrov, L. G.* (2008), "Creative "play" techniques as innovations of journalism education", available at: <http://journ.usu.ru/index.php/component/-content/article/401> (accessed: 09 April 2015).

26. *Bevz, H. M.* (2005), "Basic provisions on trainings", available at: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/598/> (accessed: 14 May 2015).

27. *Onishchenko, O. V.* (2015), "Training as innovative methods of teaching in the system of post-graduate education", *Visnyk Chernihivskoho Natsionalnoho Pedagogichnoho Universytetu. Seriya. Pedagogichni Nauky* [Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Series. Pedagogical Sciences], vol. 132, 106-109 pp.

28. *Tsyiganov, O. V.* (1968), *A Stage Direction of Newspaper Issue*, Mysl, Moscow, 188 p.

Submitted 30.07.17

Sazonova Yuliia.

The Use of Innovative Technologies in Higher Education (for Example, Teaching the Subject «Technical Means of Media Production» in the Ukrainian Institute of Arts and Sciences)

Main objective of the study: was to identify the ways to optimize the learning process of students of the speciality "Journalism" on the example of teaching of professional disciplines.

Methodology: In our study we used such methods that are most traditional for educational research: traditional teaching (particularly the applied pedagogical observation, study and generalization of pedagogical experience, selection and systematization of primary sources, review of product activities of students); pedagogical experiment (in particular the implemented creative and transformative experiment, which is to develop hypotheses and the offer of specific innovative technologies for teaching the subject "Technical means of media production", and use of these technologies in pedagogical activity), modeling method (which is used to detect and to classify the proposed innovative technologies), the method of forecasting (which we define as the accumulated scientists pedagogical experience making the current assumptions about the performance of certain innovative technologies).

Results and conclusions: as a result, the study outlines the main factors of efficiency of the educational process, including the use of innovative technologies and the application of practical elements; definitely a basic goal and objectives of journalistic education; it reveals the causes of collisions of media education and practical activity, and suggests the prospects to overcome, in part because of the emphasis on the creation models of cross-media trained journalist; defined by innovative technologies that can improve the performance of media education, including: tutors technology, introduction of the course of video lectures, the use of different types of games and gaming techniques, modeling of practical situations and role games, visualization and illustration of the process of learning, the use of innovative techniques as trainings in media education; it is offered the practical types that can be used in the discipline "Technical means of media production".

Keywords: media education; educational process; cross-media trained journalist; innovative technologies; workshop.

Сазонова Ю. А.

Использование инновационных технологий в высшем учебном заведении (на примере преподавания дисциплины «Технические средства медийного производства» в Украинском гуманитарном институте)

Цель исследования: определить пути оптимизации учебного процесса подготовки студентов специальности «Журналистика» на примере преподавания профессиональных дисциплин.

Методы: традиционно-педагогический (применяется педагогическое наблюдение, изучение и обобщение педагогического опыта, отбор и систематизация первоисточников, рассмотрение продуктов деятельности студентов); метод моделирования (используется для выявления и классификации инновационных технологий), метод прогнозирования (благодаря которому определяется накопленный медиаисследователями педагогический опыт и делаются текущие предположения относительно продуктивности различных инновационных технологий).

Главные результаты и выводы: в результате исследования определены основные факторы эффективности учебного процесса, охарактеризовано основную цель и задачи журналистского образования, раскрыты причины коллизии медиаобразования и практической деятельности и предложены перспективы её преодоления, определены инновационные технологии, способные повысить продуктивность медиаобразования, предложено виды практикума, что может применяться в дисциплине «Технические средства медийного производства».

Ключевые слова: медиаобразование; учебный процесс; универсальный журналист; инновационные технологии; практикум.